

**O‘ZBEKISTONNING YEVIROPA ITTIFOQI BILAN
SAVDO ALOQALARINING HOZIRGI HOLATI VA
KELAJAKDAGI ISTIQBOLLARI**

Abdurashidov Shukurjon Ilxomjon o‘g‘li

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti

“Jahon iqtisodiyoti” magistratura ta’lim yo‘nalishi talabasi

Ilmiy rahbar: Voxidova Mehri Xasanovna

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti

“Xalqaro iqtisodiyot” kafedrası dotsenti

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasining Yevropa Ittifoqi bilan savdo-iqtisodiy aloqalarining bugungi holati, o‘zaro savdo aylanmasining rivojlanish tendensiyalari, eksport va import tarkibi hamda hamkorlikning ustuvor yo‘nalishlari tahlil qilingan. Shuningdek, Yevropa Ittifoqining O‘zbekiston iqtisodiyotidagi o‘rni, GSP+ preferensiyalar tizimining ta’siri va kelgusidagi savdo hamkorligining istiqbollari yoritilgan. Tadqiqot natijasida ikki tomonlama savdo aloqalarini yanada rivojlantirish uchun mavjud imkoniyatlar va ularni samarali amalga oshirish mexanizmlari asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: Yevropa Ittifoqi, O‘zbekiston, xalqaro savdo, eksport, import, GSP+, iqtisodiy integratsiya, investitsiyalar, tashqi savdo, hamkorlik.

Bugungi globallashuv sharoitida davlatlar o‘rtasidagi savdo-iqtisodiy aloqalar milliy iqtisodiyotning rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. O‘zbekiston mustaqillikka erishganidan buyon dunyo mamlakatlari bilan o‘zaro manfaatli hamkorlikni rivojlantirishga alohida e’tibor qaratib kelmoqda. Xususan, Yevropa Ittifoqi bilan savdo-iqtisodiy munosabatlar mamlakat tashqi iqtisodiy siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. So‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, investitsion muhitning yaxshilanishi hamda tashqi savdo siyosatining liberallasuvi O‘zbekiston va Yevropa Ittifoqi o‘rtasidagi savdo hajmining sezilarli darajada oshishiga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, O‘zbekistonning GSP+ tizimiga qo‘shilishi mamlakat eksportchilari uchun yangi imkoniyatlar yaratdi.

Yevropa Ittifoqi dunyoning eng yirik iqtisodiy integratsion birlashmalaridan biri bo‘lib, global savdo tizimida muhim o‘rin egallaydi. O‘zbekiston uchun ham Yevropa bozori yuqori xarid qobiliyatiga ega, barqaror va istiqbolli bozor sifatida katta ahamiyat kasb etadi. Shu sababli mamlakatimizning Yevropa Ittifoqi bilan savdo aloqalarini kengaytirishga qaratilgan siyosati izchil davom ettirilmoqda. So‘nggi yillarda O‘zbekiston va Yevropa Ittifoqi o‘rtasidagi savdo aylanmasi muntazam o‘sish tendensiyasini namoyon etmoqda. Bunga mamlakatda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, bojxona tizimini soddalashtirish, logistika infratuzilmasini

rivojlantirish hamda eksportni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining takomillashuvi ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Yevropa mamlakatlari O'zbekistonning muhim savdo hamkorlari qatoriga kirib, sanoat mahsulotlari, texnologiyalar va investitsiyalar manbai sifatida muhim ahamiyatga ega.

O'zbekiston eksportining asosiy qismini to'qimachilik mahsulotlari, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, rangli metallar, kimyo sanoati mahsulotlari va oziq-ovqat mahsulotlari tashkil etadi. Yevropa bozorlarida ekologik toza va sifatli mahsulotlarga bo'lgan talabning yuqoriligi O'zbekiston eksportchilari uchun yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, meva-sabzavot mahsulotlari, quritilgan mevalar, tekstil mahsulotlari va ipak mahsulotlari Yevropa iste'molchilari orasida tobora ommalashib bormoqda. Yevropa Ittifoqidan O'zbekistonga asosan zamonaviy texnologiyalar, sanoat uskunalari, farmatsevtika mahsulotlari, transport vositalari hamda yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar import qilinadi. Ushbu mahsulotlar mamlakat iqtisodiyotining modernizatsiyasi, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va innovatsion rivojlanishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

O'zbekistonning 2021-yilda GSP+ preferensiyalar tizimiga qo'shilishi savdo aloqalarining rivojlanishida yangi bosqichni boshlab berdi. Mazkur tizim doirasida minglab turdagi mahsulotlar Yevropa bozoriga bojxona imtiyozlari asosida eksport qilinmoqda. Natijada eksport hajmining oshishi, yangi korxonalar tashkil etilishi va ish o'rinlarining yaratilishi uchun qulay sharoit vujudga keldi. Shu bilan birga, GSP+ tizimi mahsulot sifati, ekologik standartlar va mehnat huquqlari bo'yicha xalqaro talablarga rioya etishni ham rag'batlantirmoqda. Savdo hamkorligining rivojlanishida investitsion aloqalar ham alohida ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda Yevropa kompaniyalari energetika, transport, qishloq xo'jaligi, telekommunikatsiya va sanoat tarmoqlarida faol ishtirok etmoqda. To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar nafaqat yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratishga, balki ilg'or texnologiyalar va boshqaruv tajribasini jalb etishga ham xizmat qilmoqda. Savdo aloqalarining rivojlanishiga ayrim omillar to'sqinlik qilmoqda. Jumladan, logistika xarajatlarining yuqoriligi, transport yo'laklarining cheklanganligi, ayrim mahsulotlarning Yevropa standartlariga to'liq mos kelmasligi va sertifikatlashtirish jarayonlarining murakkabligi eksport hajmining yanada oshishiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Mazkur muammolarni hal etish uchun transport infratuzilmasini takomillashtirish, xalqaro standartlarni joriy etish va eksport qiluvchi korxonalarni qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega.

Kelajakda O'zbekiston va Yevropa Ittifoqi o'rtasidagi savdo aloqalarining yanada kengayishi uchun katta imkoniyatlar mavjud. "Yashil iqtisodiyot", qayta tiklanuvchi energiya manbalari, raqamli iqtisodiyot, logistika va innovatsion texnologiyalar sohalaridagi hamkorlik yangi istiqbolli yo'nalishlar sifatida namoyon bo'lmoqda. Bundan tashqari, sanoat kooperatsiyasi va qo'shma korxonalar sonining ortishi ikki tomonlama savdo hajmini yanada kengaytirishga xizmat

qiladi. O'zbekistonning Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lish jarayonidagi faolligi ham Yevropa Ittifoqi bilan iqtisodiy aloqalarni mustahkamlashga yordam beradi. Xalqaro savdo qoidalariga moslashish, raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish va eksport geografiyasini diversifikatsiya qilish mamlakatning Yevropa bozoridagi mavqeini yanada mustahkamlaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston va Yevropa Ittifoqi o'rtasidagi savdo aloqalari so'nggi yillarda izchil rivojlanib bormoqda. GSP+ tizimi, iqtisodiy islohotlar va investitsion hamkorlikning kengayishi o'zaro savdo hajmining ortishiga xizmat qilmoqda. Kelgusida logistika infratuzilmasini takomillashtirish, mahsulot sifatini xalqaro standartlarga moslashtirish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali savdo aloqalarini yanada rivojlantirish mumkin. Bu esa O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sishi va xalqaro iqtisodiy integratsiyasini chuqurlashtirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va qarorlari to'plami.
2. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari.
3. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi hisobotlari.
4. European Commission. Trade Relations with Uzbekistan.
5. World Bank. Uzbekistan Economic Update.